

DEVELOPING AN ADEQUATE UNIVERSITY ENVIRONMENT TO TRAIN ITS USERS BY IMPLEMENTING INITIATION INFORMATION LITERACY PROGRAMS

DEZVOLTAREA UNUI MEDIU UNIVERSITAR ADECVAT DE FORMARE A UTILIZATORILOR PRIN REALIZAREA PROGRAMELOR DE INIȚIERE ÎN CULTURA INFORMAȚIEI

Natalia CHERADI¹⁵⁸, dr.
Silvia HABAȘESCU¹⁵⁹

Abstract: *Information Literacy is a complex of knowledge, skills and abilities that ensures the optimal implementation of individual information activities aimed at satisfying information needs. The organization of information and knowledge, user training requires the involvement of university libraries and conditions positive perspectives for the librarian profession.*

Key words: *university library, Information Literacy, information skills, Information Literacy Competency Standards, user training.*

JEL CLASSIFICATION: A22, A29

1. Introducere

În societatea modernă, activitatea profesională a unui specialist are o orientare informațională pronunțată. Pentru a gestiona fluxurile de informații și pentru a constitui noi concepte, un specialist trebuie să posede un nivel înalt al culturii informației.

Una dintre cele mai importante sarcini ale sistemului modern de educație este dezvoltarea unei persoane care știe cum să se informeze, să localizeze informația, să o identifice, acceseze, recupereze, evalueze, organizeze și să o utilizeze (McKenzie, R. G., Houk, C. S., 1986).

Primele standarde, care au reglementat procesul de studiere în cultura informației au fost elaborate în Statele Unite ale Americii, de Asociația Americană a Bibliotecilor Școlare (AASL) și Asociația Educației în Comunicare și Tehnologie (AECT), care au publicat în anul 1998 „Standarde pentru cultura informației la elevi”. Iar în anul 2000, Asociația Colegiilor și Bibliotecilor de Cercetare (ACRL), a adoptat și a publicat „Standardele pentru competențe de cultura informației în învățământul superior” (*The Information Literacy Competency Standards for Higher Education*, 2000).

În standardele elaborate de ACRL se insistă asupra conceptelor de „standard”, de „indicator de performanță”, și de „rezultat”, oferind un cadru eficient în vederea evaluării. În cadrul procesului de instruire utilizatorul culturii informației parcurge următoarele etape:

Definește natura și contextul informațiilor căutate de el. Indicatorii de performanță sunt:

- capacitatea de a se concentra și de a identifica diferite tipuri și formate de surse posibile care i-ar putea fi folositoare;
- necesitatea de a lua în considerare costurile și beneficiile operațiunii;
- necesitatea de a reevalua natura și contextul informațiilor solicitate.

Accesează informațiile de care are nevoie, în mod eficient și efectiv. Pentru aceasta, indicatorii de performanță sunt:

---

¹⁵⁸ E-mail: cheradi@lib.ase.md, Academia de Studii Economice a Moldovei

¹⁵⁹ E-mail: habasescu@lib.ase.md, Academia de Studii Economice a Moldovei

- capacitatea de a alege cele mai bune metode de investigare sau cele mai adecvate sisteme de regăsire a informației;
- construirea și implementarea strategiilor de căutare adecvate;
- preluarea informațiilor online sau în alt mod, folosind diferite metode;
- perfecționarea - dacă este nevoie - a strategiei de cercetare (la sfârșitul acestui parcurs);
- extragerea, înregistrarea și administrarea informațiilor și a surselor.

Evaluează, în mod critic, informațiile preluate și sursele de date și include datele selectate în memoria sa cognitivă. Indicatorii de performanță sunt:

- sintetizarea ideilor principale extrase din informațiile culese;
- aplicarea criteriilor inițiale pentru evaluarea atât a informațiilor, cât și a surselor;
- construirea de noi concepte plecând de la ideile principale;
- compararea noilor cunoștințe cu cele angajate precedent, pentru a le determina validitatea;
- compararea propriilor achiziții, pentru o validare ulterioară;
- stabilirea dacă ipoteza inițială necesită o revizuire.

Folosește informația în mod eficient, pentru a îndeplini, la termen, un obiectiv specific.

Indicatorii de performanță sunt:

- aplicarea informațiilor nou dobândite și a celor dobândite anterior, în planificarea și crearea unui anumit produs;
- revizuirea în mod critic a procesului, față de produsul respectiv;
- comunicarea produsului către alți subiecți informaționali.

Înțelege multe dintre problemele economice, juridice și sociale, de la context la utilizare, informații și accede la informații, conștientizând elementele socio-economice, juridice și morale.

Indicatorii de performanță sunt:

- înțelegerea elementelor morale, socio-economice și juridice, care reprezintă planul de bază în universul informațiilor și al TIC, consecință a legilor, reglementărilor și politicilor instituționale legate de accesarea și utilizarea resurselor informative;
- folosirea surselor informaționale în procesele comunicative și contribuția lor la produsul final.

2. Formarea formatorilor

În cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei, sarcina de a educa viitorii specialiști în domeniul Culturii informației revine angajaților Bibliotecii Științifice. Instruirea bibliotecarilor implicați în această activitate a fost posibilă datorită participării la activitățile de școlarizare organizate de Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, dar și în cadrul proiectelor internaționale la care a participat Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice de-a lungul anilor. În cadrul proiectelor personalul bibliotecii și-au îmbunătățit abilitățile profesionale la diverse workshop-uri, training-uri și au beneficiat de vizite de studiu în universitățile din România și Norvegia. Proiectele menționate s-au derulat în perioada aa. 2012-2019 după cum urmează:

- „Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru Învățământul Economic superior din Moldova”, proiect finanțat de Fundația EURASIA, realizat în parteneriat între Academia de Studii Economice și Universitatea din Bergen, 2012.
- „Accesul Deschis – un element important de optimizare a comunicării științifice și universitare”, proiect susținut de Programul Informațional al Fundației pentru o Societate Deschisă și EIFL, 2012.
- „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor” (MISISQ). Proiect TEMPUS, 2013-2016.
- „Servicii de informare inovatoare și durabile pentru învățământul superior din Republica Moldova”, proiect finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia

în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat între ASEM și Universitatea din Bergen, Norvegia, 2015.

- „*Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova*”, proiect finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat între Academia de Studii Economice a Moldovei, Universitatea din Bergen, Norvegia, Universitatea Transilvania din Brașov, România și 18 biblioteci universitare din Republica Moldova, 2016-2019.

În cadrul acestor proiecte bibliotecarii au avut posibilitatea să facă schimb de experiență privind predarea Culturii informației cu specialiști din țări precum România, Norvegia, Estonia, Armenia, Grecia, Italia, Germania, Letonia și Lituania, fapt ce le-a permis să se integreze cu succes în comunitatea profesională internațională.

În primăvara anului 2020, în contextul pandemiei COVID-19 și trecerii la forma de studii la distanță, bibliotecarii universitari au trebuit să se instruiască/autoinstruiască pentru a se conforma noilor cerințe și a putea oferi în continuare servicii de calitate mediului universitar. Primul pas în acest sens a fost studierea aplicațiilor de predare online.

Într-un timp record bibliotecarii au învățat cum să creeze o instruire online cu ajutorul aplicației Zoom, una din cele mai folosite aplicații de videoconferință în această perioadă. Corespunzător și primele ore de Cultura Informației au fost organizate în Zoom, o aplicație foarte prietenoasă, însă, în versiunea gratuită te limitează la sesiuni de câte 40 minute, pe care le poți repeta ulterior, iar reluarea procesului nu este tocmai comodă. Reieșind din aceste considerente, administrația bibliotecii a organizat școlarizarea angajaților bibliotecii privind crearea cursurilor de Cultura informației și prezentarea lor online în sistemul MOODLE (Habașescu, S., 2021).

Utilizarea platformei MOODLE pentru biblioteca noastră este binevenită din mai multe considerente cum ar fi: utilizarea acestei platforme pe larg în cadrul ASEM, asigurarea școlarizării gratuite de către instituția noastră, existența unui ghid bine conceput de creare a cursurilor online pe platforma E-learning MOODLE ASEM și a multiplelor tutoriale elaborate de către cadrele didactice din ASEM (Portărescu, S., 2020), (Scifos, C., Chicu, O., 2020).

Ulterior a urmat și școlarizarea în privința utilizării platformei Google Meet. Având la îndemână atâtea instrumente de predare on line, bibliotecarilor nu le-a rămas decât să-l aleagă pe cel mai potrivit reieșind din contextul activității și grupului țintă.

3. Curricule orientate pe segmente academice

Cultura informației este o activitate de lungă durată și implică o mare responsabilitate, deoarece actualii studenți dispun de o bună pregătire în domeniul noilor tehnologii și este foarte important ca ceea ce se dorește a se comunica, să fie de autentică valoare, iar bibliotecarii în acest context trebuie să dețină anumite calități pedagogice și psihologice, să dea dovadă de tact și profesionalism în procesul de predare-învățare-evaluare.

Reieșind din aceste considerente, în cadrul proiectului „Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru Învățământul Economic superior din Moldova”, în colaborare cu partenerii de la universitatea Transilvania din Brașov, România au fost elaborate și puse în aplicare programe pentru studenții anului I și III ciclul Licență, studenții anului I ciclul Masterat și Doctoranzi.

Programele au fost elaborate pe baza rezultatelor cercetării nevoilor de informare, materialelor educaționale și promoționale și în colaborare cu cadrele didactice universitare (Habașescu, Silvia, 2014). Fișa disciplinei Cultura informației este structurată în următoarele compartimente:

- Date despre program (instituția, ciclul de studii);
- Date despre disciplină (denumirea, formatorii, anul de studii);
- Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice);
- Precondiții (de curriculum și de competențe);
- Condiții (de desfășurare a cursului, de desfășurare a orelor practice și spații de curs);

- Competențe specifice acumulate;
- Obiectivele disciplinei (scopul cursului, abilități dobândite);
- Conținuturi (cursuri, ore practice);
- Evaluare (criterii de evaluare, metode de evaluare).

Programele au sarcina de a familiariza utilizatorii cu anumite aspecte necesare evoluției lor spre competitivitate și sunt elaborate reieșind din nivelul de pregătire al fiecărei categorii. Astfel, fișa disciplinei pentru studenții anului 1, ciclul Licență conține următoarele subiecte:

- Organizarea informației. Tipuri de documente. Clasificări de bibliotecă. Înregistrări bibliografice.
- Definierea unei nevoi de informație. Accesarea informației. Instrumente de regăsire a informației
- Strategii de căutare. Cataloage online. Motoare de căutare.
- Evaluarea informației. Criterii de evaluare a informației.
- Managementul informației. Standarde de citare. Referințe bibliografice.
- Comunicarea informației. Abateri de la tehnica muncii intelectuale. Dreptul proprietății intelectuale.

Competențe acumulate în cadrul cursului: Cunoașterea tipurilor de documente, strategiilor de căutare, descriptorilor de căutare. Identificarea documentelor în colecțiile bibliotecii. Efectuarea căutărilor în catalogul electronic partajat al bibliotecilor universitare și în bazele de date abonate de Academia de Studii Economice a Moldovei. Elaborarea unei liste bibliografice.

Conținutul fișei disciplinei pentru studenții anului 3, ciclul Licență:

- Abateri de la tehnica muncii intelectuale. Dreptul proprietății intelectuale. Programe informatice de detectare a plagiatului.
- Vizibilitatea publicațiilor științifice. Cunoașterea politicilor instituționale de control asupra calității cercetărilor. Repozitorii instituționale, DOAJ, IBN (Instrumentul Bibliometric Național).
- Standarde naționale de prezentare a referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare.

Competențe acumulate în cadrul cursului: Cunoașterea tipurilor de plagiat, standardelor de citare, metodelor de citare. Prezentarea referințelor bibliografice în lucrările scrise conform SM ISO 690:2012 „*Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare*”.

Conținutul fișei disciplinei pentru Masteranzi:

- Resurse electronice oferite de Biblioteca Științifică ASEM.
- Promovarea Accesului Deschis la publicațiile științifice din registrul internațional DOAJ și repozitoriul instituțional ASEM.
- Criterii de evaluare a informației științifice. Factorul de impact. Elemente de scientometrie.
- Dreptul proprietății intelectuale. Practici internaționale de combatere a plagiatului.
- Standarde naționale de prezentare a referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare.

Competențe acumulate în cadrul cursului: Cunoașterea criteriilor de evaluare a informației științifice, factorului de impact, elementelor de scientometrie. Prezentarea referințelor bibliografice în lucrările scrise conform SM ISO 690:2012 „*Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare*”.

Conținutul fișei disciplinei pentru Doctoranzi

- Resurse electronice oferite de Biblioteca Științifică a ASEM.
- Cunoașterea politicilor instituționale de control asupra calității cercetărilor.
- Criterii de evaluare a informației științifice. Factorul de impact. Elemente de scientometrie.

- Familiarizarea cu platformele Scopus, Web of Science și INCITES. Practici de explorare a platformelor Web of Science și INCITES.
- Metode de evaluare a activității de cercetare cu Journal and Highly Cited Data.
- Prezentarea producție științifice. Crearea conturilor în Google Scholar și ORCID, ResearchGate, Academia.edu etc.

Competențe acumulate în cadrul cursului: Cunoașterea practicilor de explorare a platformelor Scopus, Web of Science și INCITES, a metodelor de evaluare a activității de cercetare cu Journal and Highl Cited Data. Gestionarea unui cont în Google Scholar, ORCID, ResearchGate, Academia.edu etc.

4. Concluzii

Cultura informației mult timp a fost asociată cu aspecte tehnice ca urmare a informatizării și computerizării societății. Abilitățile de informare nu mai reprezintă doar cunoașterea calculatorului și aplicațiilor de program. Mijloacele tehnice au devenit indispensabile în procesul de lucru cu informațiile, căutarea acestora, organizarea, prelucrarea și analiza lor. În acest context, cultura informației reprezintă un set sistematizat de cunoștințe, competențe și abilități care asigură implementarea optimă a activităților individuale de informare care sunt îndreptate spre satisfacerea nevoilor de informații.

Perspectivile bibliotecilor universitare sunt legate de dezvoltarea abilităților în cultura informației ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și de studierea necesităților de educare ale consumatorilor în noul context informațional. Obiectivele pe termen scurt sunt următoarele: obținerea informațiilor veridice asupra nivelului de competențe în cultura informației ale utilizatorilor; verificarea percepției subiective a diferitor categorii de utilizatori privind competențele informaționale, sistemele și sursele de informare, temele de interes pentru cultura informației; identificarea problemelor și formularea propunerilor pentru perfecționarea programelor de educare a utilizatorilor.

Formarea culturii informaționale a unui individ este o problemă dificilă și complexă. Succesul și performanțele acestei activități, după cum demonstrează practica, depinde în mare măsură de competența profesională, de calificările personalului care desfășoară instruire în domeniul informației în cadrul instituțiilor de învățământ.

Organizarea informațiilor și cunoștințelor, asistența în căutare, formarea utilizatorilor și multe altele au necesitat mai multă implicare din partea bibliotecilor universitare, dar, totodată, au condiționat perspective pozitive pentru profesia de bibliotecar.

Referințe

1. Erich, A., Popescu, C. (2012). Cultura informației – o nouă abordare în sprijinul dezvoltării abilităților didactice. *Studii de Biblioteconomie și Știința Informării*, 16, 126-132.
2. Habașescu, S. (2014). Bibliotecarul universitar - mediator în procesul de studiere și cercetare. *Biblio Polis: revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură*, 52(2), 100-102.
3. Habașescu, S. (2021). Asigurarea accesului comunității academice la resursele informaționale științifice pe timp de pandemie: schimb de bune practici. *Magazin Bibliologic*, 1-2, 61-65.
4. McKenzie, R. G., Houk, C. S. (1986). The Paraprofessional in Special Education. *Teaching Exceptional Children*, 18(4), 246-252.
5. Munca-Aftenev, D., Cutasevici, A. (2020). Biblioteca digitală Educație Online – conturarea unei pedagogii a continuării procesului educațional în perioada pandemiei. *Didactica Pro*, (1-2), 73-75.
6. Portărescu, S. (2020). *MOODLE ASEM*.
<https://www.youtube.com/watch?v=QbUdkujRdgs&list=PL5sLm1EW2tpNjmzXN4E1OUqVxcoLZzm4S&index=3>
7. Repanovici, A. (2012). *Ghid de cultura informației*. București: Editura ABR.
8. Sclifos, C., Chicu, O. (2020). *Instrucțiune privind crearea /restabilirea contului și înregistrarea la curs în sistemul E-learning MOODLE ASEM pentru anul de studii 2020-2021*. Disponibil:
https://vle.ase.md/static/info/2020_2021-Instr_inregistrare_moodle_sept%20FINAL.pdf
9. *The Information Literacy Competency Standards for Higher Education* (2000). American Library Association.
<http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>